

Inhoud

Redactioneel 25
Karel Hoppenbrouwers

Risicofactoren voor kindermishandeling bij jonge hoogrisicozwangeren: design van het VoorZorgonderzoek 26
J. Mejdoubi, S.C.C.M. van den Heijkant, E. Struijf, F.J.M. van Leerdam, R.A. HiraSing en A.A.M. Crijnen

Tiende Peiling Veilig Slapen 32
M.P. L'Hoir, C.G.M. Groothuis-Oudshoorn, M. Scheltes, B.E. van Sleuwen en M.M. Boere-Boonekamp

Primaire preventie van overgewicht: gevoelige leeftijdsintervallen en predictie. Het Terneuzen Geboorte Cohort 39
M.L.A. de Kroon, C.M. Renders, J.P. van Wouwe, S. van Buuren en R.A. HiraSing

Referaat. Verstikking door gebruik positioneringsmiddelen bij zuigelingen 44
M.E.C. Bakker en A.C. Engelberts

Veilig slapen en wiegendood in Vlaanderen 45
N. Devogelaer, C. Guérin en K. Hoppenbrouwers

Oproep aan alle jeugdartsen! 47

Stuur uw kopij voortaan naar:
jgz@bsl.nl

De jeugdgezondheidszorg maakt het verschil

Het oudste nummer van het *Tijdschrift Jeugdgezondheidszorg* dat ik kon terugvinden in mijn archief dateert van augustus 1978 (tiende jaargang van wat toen nog *Informatiebulletin Jeugdgezondheidszorg* heette). In dat nummer werd door de toenmalige hoofdredacteur prof. dr. Guus de Jonge melding gemaakt van de ontwikkeling van alarmtoestellen voor de preventie van wiegendood, die naar eigen zeggen 'nog niet geschikt waren voor gebruik in de preventieve gezondheidszorg'. In de 35 jaargangen die daar intussen op zijn gevolgd, blijkt wiegendood een van de meest behandelde onderwerpen in het tijdschrift (meer dan dertig verschillende artikelen). En dit is meer dan terecht.

In de wetenschappelijke publicaties van de jaren 60 en 70 van vorige eeuw (en ook in de eerste artikelen van ons tijdschrift) kwamen vooral pathologen aan het woord, die in post-mortemonderzoek op zoek gingen naar weefselafwijkingen als verklaring voor wiegendood. De lijst van mogelijke pathogenetische factoren die hieruit is voortgevloeid, is lang en bevatte meestal weinig bruikbare handvatten voor effectieve preventie. Pas toen de zeer significante samenhang duidelijk werd tussen buikligging en wiegendood en dit later ook bevestigd werd voor andere omgevingsfactoren, zoals warmtestuwing van de baby en blootstelling aan tabaksrook, werd echte preventieve actie mogelijk en kwam de jeugdgezondheidszorg in beeld.

Het siert de Nederlandse jeugdgezondheidszorg dat zij, mede daartoe aangezet door Guus de Jonge, niet gewacht heeft op een sluitende pathogenetische verklaring voor wiegendood, maar reeds in 1987 via de consultatiebureaus zij- of rugligging voor zuigelingen systematisch begon aan te bevelen. Zoals uit de Tiende Peiling Veilig Slapen in dit nummer blijkt, heeft dit onmiddellijk tot een drastische en blijvende daling van sterfte door wiegendood in Nederland geleid. Over de voorbije 25 jaar zijn hierdoor honderden kinderen gezond opgegroeid die anders tijdens het eerste levensjaar aan wiegendood zouden zijn overleden. Er is moeilijk een preventiestrategie met grotere maatschappelijke, emotionele en gezondheidswinst denkbaar. Gelukkig is ook de Vlaamse jeugdgezondheidszorg, weliswaar pas in 1995, gestart met haar actie Veilig Slapen. Uit de beschikbare cijfers van slaaphouding van baby's, lijkt het Vlaamse programma nog vatbaar voor verbetering en kan lering getrokken worden uit het Nederlandse succes.

Terecht eren we Guus de Jonge voor zijn jarenlange inspanningen om, vaak tegen de tijdgeest in, toch de juiste slaaphouding en slaapcondities van zuigelingen bij de preventie van wiegendood te blijven promoten. In Vlaanderen was prof. Jacqueline Knops de niet minder gedreven pleitbezorger van een soortgelijke campagne op de consultatiebureaus. Spijtig genoeg hebben we op zaterdag 17 november 2012 definitief afscheid van haar moeten nemen. Zij was 80 jaar en reeds enige tijd ziek. De Vlaamse jeugdgezondheidszorg verliest hiermee haar grondlegger en markante pleitbezorger in binnen- en buitenland. Mede dankzij persoonlijkheden als Guus en Jacqueline maakt de jeugdgezondheidszorg elke dag het verschil voor kinderen en jongeren.

Karel Hoppenbrouwers